

ПРОЄКТ

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

ВИСНОВОК

**на проєкт Закону про внесення змін до деяких законів України щодо
забезпечення функціонування української мови як державної
(реєстр. № 15412 від 15.07.2026)**

За дорученням Голови Верховної Ради України Стефанчука Р.О. від 16.07.2026 року Комітет з питань гуманітарної та інформаційної політики на своєму засіданні 4 серпня 2026 року (протокол № 199) розглянув проєкт Закону про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення функціонування української мови як державної (реєстр. № 15412 від 15.07.2026 року), поданий народним депутатом України М. Потураєвим та іншими народними депутатами України.

Як зазначено у пояснювальній записці, законопроект розроблено на виконання Постанови Верховної Ради України від 15 січня 2026 року № 4764-IX «Про посилення ролі української мови в утвердженні Української держави» та з урахуванням практики застосування Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної». Його метою є посилення та осучаснення правових механізмів забезпечення функціонування української мови як державної, усунення прогалин у мовному законодавстві та узгодження положень окремих законів із базовим мовним законом.

Законопроектом, зокрема, пропонується:

- поширити вимоги щодо володіння державною мовою та її застосування під час виконання службових обов'язків на окремі категорії осіб, зокрема народних депутатів України, керівників державних наукових установ і державних закладів культури, приватних виконавців, арбітражних керуючих, аудиторів та інших осіб;
- забезпечити захист права громадян використовувати державну мову не лише під час трудових відносин, а й на етапі прийняття на роботу;
- удосконалити регулювання застосування державної мови у сферах освіти, культури, оздоровлення та відпочинку дітей, діяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, виборчого процесу, дипломатичної служби,

а також у сфері поширення комп'ютерних програм, зокрема шляхом запровадження обов'язку інформувати користувачів про відсутність україномовного інтерфейсу до придбання відповідної комп'ютерної програми;

- визначити особливості забезпечення функціонування державної мови у сфері оздоровлення та відпочинку дітей, доповнивши Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» новою статтею 34¹;

- удосконалити процедури державного контролю за додержанням мовного законодавства, уточнити порядок розгляду скарг Уповноваженим із захисту державної мови та посилити відповідальність за порушення вимог законодавства про державну мову;

- уточнити окремі положення законів України, що регулюють діяльність органів державної влади, органів місцевого самоврядування, громадських об'єднань, закладів освіти, культури та дипломатичної служби, з метою забезпечення їх узгодженості із Законом України «Про забезпечення функціонування української мови як державної»;

- привести низку законодавчих актів у відповідність із чинним законодавством шляхом вилучення посилань на Закон України «Про засади державної мовної політики», який втратив чинність у зв'язку з ухваленням Рішення Конституційного Суду України від 28 лютого 2018 року № 2-р/2018.

Комітет зазначає, що запропоновані зміни загалом спрямовані на подальше забезпечення реалізації статті 10 Конституції України, зміцнення статусу української мови як державної та вдосконалення правового регулювання відповідної сфери. Водночас окремі положення законопроекту мають на меті усунення колізій і застарілих законодавчих приписів, а також забезпечення єдиного підходу до застосування положень Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» у спеціальному законодавстві.

Висновок Головного науково-експертного управління Апарату Верховної Ради України станом на 31.07.2026 року відсутній.

Уповноважений із захисту державної мови, в цілому підтримуючи запропоновану законодавчу ініціативу, у своєму експертному висновку до законопроекту зазначає, що він посилює правові механізми забезпечення функціонування української мови як державної, усуває прогалини мовного законодавства, узгоджує положення окремих законів із Законом України «Про забезпечення функціонування української мови як державної», містить важливі положення щодо посилення відповідальності за порушення законодавства про державну мову, розширення сфери її обов'язкового застосування і вдосконалення правового регулювання в інших суміжних сферах.

Міністерство культури України підтримує законопроект та вважає його важливим кроком у напрямі систематизації мовного законодавства. Водночас Міністерство висловлює низку зауважень і пропозицій, зокрема щодо

встановлення шестимісячного перехідного періоду для запровадження вимог стосовно підтвердження рівня володіння державною мовою державним сертифікатом у зв'язку з розширенням кола осіб, на яких поширюватиметься відповідний обов'язок, а також щодо усунення дублювання норм, які регулюють застосування мов у сфері музейної справи.

Народні депутати України – члени Комітету відзначають важливість подальшого вдосконалення законодавчих механізмів забезпечення функціонування української мови як державної, усунення прогалин і колізій у мовному законодавстві та узгодження положень спеціальних законів із Законом України «Про забезпечення функціонування української мови як державної». Разом з тим наголошують, що з огляду на комплексний характер запропонованих змін та необхідність забезпечення їх системності, правової визначеності й узгодженості з іншими законодавчими актами окремі положення законопроекту потребують доопрацювання під час підготовки до другого читання.

Враховуючи викладене, відповідно до частини першої статті 116 Регламенту Верховної Ради України Комітет зазначає, що під час доопрацювання законопроекту до другого читання виникне необхідність узгодження його положень із нормами законодавчих актів, які не були предметом розгляду в першому читанні, та внесення до них відповідних поправок, що відповідають предмету правового регулювання законопроекту.

З урахуванням проведеного обговорення, Комітет з питань гуманітарної та інформаційної політики ухвалив висновок та прийняв рішення рекомендувати Верховній Раді України:

1) включити до порядку денного сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення функціонування української мови як державної (реєстр. № 15412), поданий народним депутатом України М. Потураєвим та іншими народними депутатами України;

2) за результатами розгляду в першому читанні проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення функціонування української мови як державної (реєстр. № 15412) прийняти за основу з доопрацюванням відповідно до частини першої статті 116 Регламенту Верховної Ради України.

Співдоповідачем з цього питання на пленарному засіданні Верховної Ради України визначено Голову Комітету з питань гуманітарної та інформаційної політики Потураєва Микиту Руслановича.

Голова Комітету

Микита ПОТУРАЄВ